

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN
HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE UWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:5

Onder redactie van Prof. Dr K. Schilder.

Medewerkers: Ds F. A. den Boeft, Helpman; Ds E. T. v. d. Born, Amersfoort; Prof. P. Deddens, Kampen; Ds D. van Dijk, Groningen; Ds J. Francke, Rotterdam; Prof. Dr S. Greijdanus, Kampen; Prof. B. Holwerda, Amersfoort; K. v. Huizen, Groningen; A. Janse, Breda; Dr P. Jasperse, Leiden; Ds B. Jongeling, Sappemeer; Ds H. Knoop, Rotterdam; Dr G. K. Schoep, Den Haag; A. Schilder, Den Haag; Ds J. Smelik, Apeldoorn; Dr H. Smilde, Groningen; D. Stroot, Bussum; Prof. Dr C. v. Thil, Philadelphia, Pa, U.S.A.; Prof. C. Veenhof, Kampen; Ds G. Visé, Kampen; Ds F. de Vries, 's-Gravenhage; Ds D. K. Wielenga, Rotterdam; A. Zijlstra, Groningen.

Alle stukken bestemd voor de Redactie zende men aan: Prof. Dr K. SCHILDER, Vloedijk 14, Kampen. Adm.-adres: Oosterbaan & Le Cointre N.V. — Goes.

Postrekening No. 406040 ten name van BUREAU „DE REFORMATIE” — GOES Telefoon 2424.

Abonnement: f 4.— per half jaar bij vooruitbetaling. Voor het Buitenland en Ned. Indië f 10.— per jaar. Advertentiën: 10 cent per mm. Losse nummers 20 cent.

INHOUD: Hoofdartikel: Bezwaarden over en onder de Synodocratie, 15. — Brieven van de reis: Preliminair; Het stormse geheschen; Eerste contacten en bewegingen. — Op en om 't kerkplein: De boetvaardige kerk en Bochim. — Kerkelijk leven: Dus tóch tweeërlei evangelie? Heeren of broeders, VIII; Programma Theol. Hoogeschooldag. — Uit het pol. en soc. leven: Inzake overheidsmaatregelen. — Litt. en kunst: Wat heeft de schilderkunst ons te zeggen, III. — Uit de buitenl. kerken: Belofte en toezegging. — Correspondentie. — Groninger Brieven. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Bezwaarden over en onder de Synodocratie. 15

Dr Zuidema opent zijn thetische bespreking van de realiteiten van verbond en doop met er op te wijzen, dat het genadeverbond, naar de duidelijke mededelingen der Schrift, de geloovigen en ook hun zaad omvat.

Het bevel des HEEREN aan Abraham om zichzelf en zijn gansche huis te besnijden en de verklaring van Petrus: want u komt de belofte toe en uwen kinderen, maken iedere andere opvatting van den wil Gods in dezen onmogelijk.

Deze schriftuurlijke grondgedachte grenst zich naar twee zijden af. Want ze zegt impliciet tweeërlei:

Vooreerst: niet alle menschen behoren tot het verbond;

maar tegelijk ook: niet alléén de geloovigen behoren tot het verbond.

Omdat het verbond niet met alle menschen is opgericht mag ook het teken des verbonds, de Heilige Doop, niet aan iedereen, die er om vraagt of voor wien het gevraagd wordt, worden toegediend. „Het teken des verbonds komt rechtens alleen den geloovigen en zijn zaad toe. Het is op dezen grond, dat de belijders van Gereformeerde confessie zich met hand en tand verzetten tegen een volkskerk-idee, welke zonder onderscheid ruimte biedt voor den doop van ieder, die ten doop gepresenteerd wordt. Het sacrament van den doop mag niet ontheiligd, niet gemeen gemaakt. Want het verbond Gods mag niet gemeen gemaakt. Dit Schriftuurlijke inzicht roept om een belijdenis- en tuchtkerk; het sluit onvoorwaardelijk de volkskerk uit. De kerkelijke tucht mag niet eerst beginnen bij de Avondmaalstafel, maar zij dient van stonde aan in te zetten bij de grens der kerk, de toetreding tot haar gemeenschap. En het is een droevig teken van verval, wanneer men lichtzinnig den doop toedient aan ieder, die in het doophuis wordt ingedragen, hoe nauwgezet men dan voorts nog oordeelen moge over den toegang tot het Heilig Avondmaal.”¹⁾

Maar aan de andere zijde „wordt de schriftuurlijke grondgedachte, dat de geloovigen en hun zaad tot het genadeverbond behoren, afgegrensd, maar nu naar binnen, tegen de idee, dat alleen de geloovigen tot het genadeverbond zouden behoren, en zouden deelen in de weldaden des verbonds..... De doopersche en pléttistische gedachte, dat alleen zij, die tot bekeerling en geloof gekomen zijn, tot de ware bondelingen gerekend mogen worden, is in strijd met de Heilige Schrift. Naar deze leer wordt niet ernstig rekening gehouden met de duidelijke uitspraak der Heilige Schrift, dat geloovige ouders zich verzekerd

mogen houden, dat God Zijn verbond niet enkel met hen persoonlijk, doch ook met hun kinderen heeft opgericht.

Zoo behoren tot het genadeverbond niet enkel de geloovigen, maar ook hun zaad; niet alle menschen, maar enkel de geloovigen en hun nakroost.”

Wie nu zonder eenige reserve, simpel en van harte, belijdt dat de HEERE met zijn verbond niet alleen de geloovigen, maar ook hun zaad omsluit, spreekt daarmee ten aanzien van de verhouding tusschen verkiezing en verbond reeds aanstonds twee dingen uit:

Vooreerst, dat het getal der uitverkorenen niet gelijk is aan dat der bondelingen —

en dan nader ook nog, dat het getal der uitverkorenen in deze bedeeeling kleiner is dan het getal der bondelingen.

Met het vraagstuk van de preciese verhouding, welke in Gods verlossingswerk tusschen zijn verkiezing en zijn verbond bestaat, houdt Zuidema zich vervolgens nader bezig.

Zoals bekend is, moet volgens de synodalistisch-gereformeerde kerkleer in ieder geval worden vastgehouden als een „goddelijke waarheid”, dat alléén de uitverkorenen deel hebben aan het „wezen” van het verbond, dus ook alleen de uitverkorenen wezenlijke, ware, echte bondelingen zijn. In dit allesbeheerschende opzicht wordt in deze constructie dus uitverkiezing en verbond geïdentificeerd.

Wanneer nu Zuidema zijn beschouwingen over deze aangelegenheid ten beste geeft, begint hij er terecht met grooten nadruk op te wijzen, dat er inderdaad een zeer innig innerlijk verband bestaat tusschen Gods uitverkiezing en zijn verbond.

Wij mogen, zoo schrijft hij, niet vergeten, „dat het genadeverbond de weg is, waarlangs God in deze tijdelijke bedeeeling, Zijn raad der uitverkiezing tot werkelijkheid brengt. Er zijn geen uitverkorenen, die geen bondelingen zijn geweest in deze bedeeeling. Die God tevoren verordeneerd heeft, die heeft Hij ook geroepen”.

Maar anderzijds moeten wij ook vasthouden, dat „het genadeverbond nimmer is los te denken van de uitverkiezing. De uitverkiezing is het hart der kerk; ze is ook het hart van het genadeverbond. Neem aan het genadeverbond de uitverkiezing af, en heel het genadeverbond is van zijn zin, zijn wortel beroofd. Het genadeverbond is tijdelijk, indien er geen uitverkiezing is, en indien dit verbond niet de weg der uitverkiezing door dit tijdelijke leven vormt”.

Wanneer men nu evenwel het feit van de innige relatie tusschen genadeverbond en verkiezing en omgekeerd tusschen verkiezing en genadeverbond handhaaft, is men natuurlijk nog niet waar men wezen moet. De groote vraag is immers op welke wijze God in zijn verlossingswerk dat wederzijdsche verband heeft gelegd.

In de teekening en beleving van dit verband nu heeft in den gereformeerden kring de „aangeboren zucht naar een sluitend systeem” zich op een funeste wijze laten gelden. En dat wel op tweeërlei wijze.

Eenerzijds door te poneeren, dat het genadeverbond en uitverkiezing samen vallen, identiek zijn in dit opzicht dat het aantal bondelingen gelijk is aan dat der uitverkorenen.

Anderzijds door verkiezingen en verbond volstrekt van elkaar te scheiden.

In het eerste geval kan men tweeërlei kant op. Men kan n.l. beweren, dat „al degenen, welke tot het genadeverbond behoren, ook uitverkoren zijn”. Maar

de „zucht tot het sluitend systeem” kan eveneens bevrediging vinden, indien wij omgekeerd..... denken, dat alleen de uitverkorenen tot het genadeverbond behoren”.

Tegenover deze simplificatie en nivelleering van het verband tusschen verkiezing en verbond verzet dr Zuidema zich nu met alle kracht.

Het is ongetwijfeld waar — zoo betoogt hij —, dat „allen, die waarlijk gelooven in Jezus Christus als in hun Zaligmaker en in het Woord van het evangelie, uitverkoren zijn”.

Hierover laat de Bijbel geen twijfel. En evenzeer leert de Bijbel ons als een onwrikbare waarheid, dat „alleen de uitverkorenen geloovigen zijn”.

„Maar zoo eenvoudig ligt het niet wanneer wij het verband tusschen uitverkiezing en genadeverbond in beschouwing nemen.

Wie zou durven beweren, dat allen, die gedoopt zijn, omdat zij kinderen van geloovige ouders waren, dientengevolge ook uitverkorenen zijn, vergist zich deerlijk, kweekt een valsche, goddelooze gerustheid, geeft aan den doop een betekenis, welke hij niet heeft, komt in strijd met de doorlopende leer der Heilige Schrift”.

De Bijbel leert namelijk zeer duidelijk, dat er echte bondelingen, besnedenen of gedoopten zijn, die niet uitverkoren zijn. „We noemen nu maar enkel Ismaël, van wien de Schrift vermeldt (Genesis 17), dat hij besneden werd naar het Woord des HEEREN, maar van wien de Bijbel even nadrukkelijk leert, dat hij niet is uitverkoren”.

Maar wie omgekeerd zou zeggen, „dat alléén de uitverkorenen tot het genadeverbond behoren, die komt eveneens in botsing met de Heilige Schrift, b.v. met de besnijdenis van Ismaël, met het verschijnsel van de afvallige kinderen des verbonds, waarover de Bijbel op menige bladzijde spreekt, en dat door de ervaring eeuwenlang gestaafd wordt. „Het zijn niet allen Israël, die uit Israël zijn”: dit woord van den apostel Paulus laat aan duidelijkheid niet te wenschen over”.

(Merkwaardig is het gebruik van dezen tekst uit Paulus' brief aan de Romeinen. Terwijl de leeruitspraken van 1942 hem aanhaalden als bewijs, dat alléén aan de geloovigen, aan de uitverkorenen de volle belofte en dus het z.g. „wezen” van het verbond toekomt en derhalve alleen zij „ware bondelingen” zijn,²⁾ ziet dr Zuidema, en terecht, juist precies den tegenovergestelden inhoud in dezen tekst liggen en haar bewijskracht dus in de diametraal tegenovergestelde richting werken — zoo namelijk, dat de kinderen des verbonds, die allen ware bondelingen zijn, niet allen uitverkoren zijn!

En Zuidema's conclusie van dit deel van zijn betoog is dan duidelijk en klaar deze: dat wij staan „voor het niet te miskennen feit, dat in deze bedeeeling niet alleen uitverkorenen tot het genadeverbond behoren, en dat niet alle bondelingen uitverkoren zijn”.

Gaan dus de menschen feil, die betoogen dat alle bondelingen uitverkorenen, of alleen uitverkorenen bondelingen zijn — niet minder slaan zij de plank mis die terwille van de schriftuurlijke en daarom alleen juiste gedachte, dat niet alleen — en dus

²⁾ In 1942 sprak de Synode in haar leeruitspraken aangaande genadeverbond en zelfonderzoek uit onder 2e „dat de Heere in de belofte des verbonds ongetwijfeld toezegt de God niet alleen van de geloovigen, maar ook van hun zaad te zijn (Gen. 17:7); (dat zaad heeft in zijn geheel deel aan de „uitwendige zijde” van het verbond — C. V.) doch in Zijn Woord ons niet minder openbaart, dat zij niet allen Israël zijn, die uit Israël zijn (Rom. 9:6) (alleen de geloovigen, de ware uitverkorenen hebben deel aan de „inwendige zijde” van het verbond, zij alleen zijn ware, echte bondelingen — C. V.).

¹⁾ Deze en volgende citaten zijn uit het Kerkblad enz. van 15 Juni 1939, 25ste Jrg. No. 24.

veel meerderen dan — de uitverkorenen tot het genadeverbond behooren, het verband tusschen uitverkiezing en genadeverbond, het fundament der uitverkiezing onder het genadeverbond, miskennen! „Ons verstand zou de sluitrede gemakkelijk kunnen vinden, indien wij een volkomen scheiding gingen aanvaarden tusschen het genadeverbond en de uitverkiezing. We zouden dan een beschouwing over de uitverkiezing kunnen opzetten — en deze beschouwing komt in bepaalde kringen wel degelijk voor — waarin de uitverkiezing alle intieme verband met het genadeverbond zou missen". Maar wie zoo denken en doen gaan op een heilloozen dwaalweg! „Wij mogen met de vraag worstelen, hoe het mogelijk is, dat niet alleen de uitverkorenen tot het genadeverbond behooren. Deze vraag is een juistgestelde vraag. Maar wie niet vasthoudt aan het schriftuurlijk gegeven, dat het genadeverbond krachteloos gemaakt wordt door ieder, die het verband met de uitverkiezing doorsnijdt, heeft zijn verstand ten troon verheven boven de goddelijke openbaring der Heilige Schrift. Hij doet aan den Bijbel geweld aan, en heeft het recht verloren, zich als een christendenker te presentereeren. Hier is de uitspraak: Beter vrome onwetendheid, dan geleerde onschriftuurlijkheid, op 'n plaats".

Het inwendige verband tusschen verkiezing en verbond bestaat en moet derhalve streng worden vastgehouden.

Indien dit ooit ergens aan den dag treedt, dan is het wel in de leer dat onze jongstervende kinderen de hemelsche zaligheid deelachtig zijn. Onze Gereformeerde geloofsbelijdenis stelt dit buiten eenigen twijfel. In de Dordtsche leerregels belijden wij immers: „Nademaal wij van den wille Gods uit zijn Woord moeten oordeelen, hetwelk getuigt, dat de kinderen der geloovigen heilig zijn, niet van nature, maar uit kracht van het genadeverbond, in hetwelk zij met hunne ouders begrepen zijn, zoo moeten de Godzalige ouders niet twifelen aan de Verkiezing en zaligheid hunner kinderen, welke God in hunne kindsheid uit dit leven wegneemt (Gen. XVII: 7; Hand. II: 39; 1 Cor. VII: 14)".

Wanneer wij dit artikel aandachtig lezen, dan zien wij, aldus Zuidema, „hoe wij hier belijdenis afleggen van een onmiskenbaar verband tusschen uitverkiezing en genadeverbond. Wijl onze jongwegstervende kinderen in het genadeverbond begrepen zijn, daarom mogen wij aan hun uitverkiezing niet twifelen. Hiermede troost het genadeverbond en het teeken van den heiligen doop aan onze jonge kinderen toegediend, de geloovige ouders. Zij mogen zich dezen troost niet laten ontnemen door een valsche leer, welke den band tusschen genadeverbond en uitverkiezing doorsnijdt. We zeggen niet teveel, als we uitspreken, dat ieder, die dezen band problematisch stelt, in strijd komt met de confessie der Gereformeerde kerk, en het genadeverbond van zijn troostrijken inhoud berooft terwille van een verstandsmatige speculatieve redeneerwijze".

Zoo staan dus voor Zuidema de volgende stellingen vast:

1e: Er bestaat een wederkeerig, innerlijk verband tusschen de uitverkiezing Gods en zijn genadeverbond. De opvatting welke dit verband miskent moet afgewezen worden.

2e: Dit verband kan in het algemeen zoo worden getypeerd, dat het genadeverbond de weg is, waarlangs God in deze tijdelijke bedeling zijn raad der verkiezing tot verwerkelijking brengt.

3e: Dit verband mag volgens de Schrift niet zoo worden gelegd, dat alle bondelingen (dit woord is hier gebezigd als aanduiding van alle kinderen der geloovigen hoofd voor hoofd) uitverkoren of alleen uitverkorenen bondelingen zouden zijn.

Over dit verband tusschen uitverkiezing en verbond zegt Zuidema evenwel — natuurlijk zonder ook maar in de verate verte volledig te zijn — nog veel meer!

Hij wijst eerst óók nog óp, en wijst dan tegelijk ook af, de kuyperiaansche constructie van dit verband.

Deze bestaat — zooals dr Zuidema in zijn kritiek op prof. H. H. Kuyper reeds aanwees — hierin, dat men de gedoopte kinderen, hoewel men zeker weet dat ze niet allen uitverkoren zijn, toch als „echte bondelingen" — wat in deze constructie hetzelfde zeggen wil: als uitverkorenen — beschouwt en behandelt.

Maar de zwakke plek, de principiële fout in deze theorie is, dat zij „een kloof openlaat tusschen een vermeende beschouwing, en een doen alsof, gelijk uitgedrukt wordt in het z.g.n. oordeel der liefde, en de realiteit, volgens welke sommige menschen, welke beschouwd worden als bondelingen, slechts in schijn bondelingen zijn. Er is nog steeds te groote gaping tusschen het oordeel der liefde, volgens hetwelk bepaalde personen, zoo kinderen als volwassenen, behandeld worden, alsof zij tot het genadeverbond zouden behooren, en de later blijkende realiteit, volgens welke het oordeel der liefde onjuist blijkt te zijn".³⁾

Maar behalve, dat deze zeer diep in het gerefor-

³⁾ Deze en volgende citaten zijn uit het Kerkblad enz. van 13 Juli 1939, 25ste Jrg. No. 28; enkel spatteeringen zijn van mij C. V.

meerde leven ingevreten speculatie op een funeste wijze beschouwing en werkelijkheid, illusie en waarheid dooreen haspelt en verzoenen wil, lijdt ze aan nog een ander, en veel ernstiger euvel!

Wanneer men namelijk de niet-uitverkoren kinderen des verbonds voor uitverkoren houdt, totdat de blijken van hun ongelooft ons leeren, dat onze beschouwing bezijden de waarheid was, kan men dat alleen doen ten koste van een fatale aantasting en ontcrachting van Gods verbondsbelofte. Deze namelijk, „dat de beloften des Verbonds, waarmede God tot ons en onze kinderen zonder onderscheid komt, wel naar het oordeel der liefde worden aanvaard (als tot alle kinderen komende), maar dat deze aanvaarding niet insluit, dat ze in waarheid voor allen zonder onderscheid gelden".

Maar deze opvatting van Gods verbondsbelofte is in één woord verschrikkelijk!

Als het zoo stond met die belofte: „welke vastigheid heeft men dan nog in de verbondsbeloften?" Men weet dan nooit of men ze wel echt ontvangen heeft, of ze voor ons inderdaad gelden!

Wanneer men nu in verband met het verbond zóó met de uitverkiezing opereert neemt zij deze plaats in en heeft zij deze uitwerking, „dat men vanuit verbond en de verbondsbeloften zelve z'n toevlucht gaat zoeken in een verbondsbeschouwing, in een doen alsof". Men verlaat dan den bodem der realiteit en verliest zich in bespiegelingen!

In deze verbondsleer, in deze constructie van de verhouding tusschen verkiezing en verbond heeft, naar 't oordeel van dr Zuidema, „het ongelooft van verbondskinderen te veel invloed uitgeoefend op het uitzicht op de genadige beloften van het evangelie".

Het is dus weer de oude fout: men ziet en beoordeelt de werkelijkheid niet in het licht van het woord Gods, maar reconstrueert en verminkt het Woord Gods naar de juiste of onjuiste visie die men op die werkelijkheid heeft!

De zaak moet immers, het koste wat het koste, „logisch" kloppen!

Maar er is nog een andere, de eenige goede weg, welke inderdaad naar het gewenschte doel, de juiste visie op het innerlijk verband van verkiezing en verbond leidt.

Het is de weg, dien in onzen tijd mannen als ds Woelderink en ook ds Delleman inslaan.

Zij benaderen het verband tusschen verkiezing en verbond op geheel andere, op de echt-schriftuurlijke wijze!

„Ds Delleman wijst er in zijn Doopboekje op, dat de gemeente bij den doop van een kind der gemeente Gods aangezicht heeft gezocht voor „dit Uw kind". Men kan aan de waarheid hiervan gaan twifelen, door te zeggen: Maar als m'n kind eens niet uitverkoren is, mag dat dan wel gezegd? Altijd weer blijken er ouders te zijn, wier aandacht zoo door de verkiezing bepaald wordt, dat ze aan den troost van den doop niet toekomen. Ik ben van overtuiging, — aldus dr Zuidema — dat wij onszelf en elkander hier met alle grimmigheid des geloofs hebben te leeren, dat wij geroepen zijn, om, naar het Woord des Heeren, de verborgen dingen, waaronder zeker de uitverkiezing onzer jonge kinderen behoort, over te laten aan den Heere onzen God. Terwijl wij ons hebben vast te klemmen aan de geopenbaarde dingen, in dit verband aan de beloften en de realiteit van het genadeverbond voor ons en ons zaad. De doop is, zoo is ons geopenbaard, een zegel des verbonds dat God ook met onze kinderen heeft. Welnu, zoo gaat ds Delleman voort, krachtens de beloften des verbonds zijn onze kinderen, die als zondaren geboren worden, in Christus geheiligd. Dat geldt van al onze kinderen. Niet één uitgezonderd. Ook van hen, die later niet gelooven. Typisch is in dit verband, dat, gelijk we zagen, prof. H. H. Kuyper den tekst uit Hebreë, waar staat, dat er zijn, die het bloed des testaments, door hetwelk zij geheiligd waren, onrein hebben geacht, aldus uitlegt, dat er zijn, die beschouwd werden naar het oordeel der liefde, dat ze geheiligd waren door het bloed des verbonds. Maar dat staat er niet. Neen, de Schrift spreekt hier wel duidelijke taal, en zegt, dat metterdaad deze menschen geheiligd waren.

Hier ligt dus een verschilpunt. Volgens Hamabdiil e.a. zijn alleen uitverkoren kinderen in Christus geheiligd; volgens ds Woelderink en Delleman e.a. zijn alle kinderen van geloovige ouders geheiligd. Ze zijn afgezonderd van de wereld en in de gemeente opgenomen.

En het dunkt mij volkomen gewettigd Schriftgebruik, wanneer ds Delleman schrijft: „Zooals alle ranken ranken van den wijnstok zijn — zoowel de goede ranken, die vrucht dragen, als de kwade ranken, die straks worden afgesneden en in 't vuur geworpen — zoo zijn ook alle kinderen der geloovigen opgenomen in het lichaam des Heeren".

Naar deze verbondsleer zijn onze kinderen niet enkel naar het oordeel der liefde, maar in feite, op grond van Gods Woord, opgenomen

BRIEVEN VAN DE REIS

PRÉLIMINAIRES.

16 Aug. — In een vorig briefje, verzonden uit Southampton, kon ik nog schrijven, dat met ds van Halsema, redacteur van „De (amerikaansche) Wachter" nog niet veel te spreken was geweest, maar dat dat wel komen zou. En nauwelijks lag dat briefje in de mand, die als scheepsbrievenbus functioneert, of we hadden samen een gesprek over het nederlandsche schisma en zijn oorzaken en verloop. Zoo'n gesprek leent zich, vanwege zijn particulier karakter, natuurlijk niet voor mededeelingen in ons blad; zulke mededeelingen zijn trouwens overbodig, omdat alles wat van onze zijde aangevoerd is, thans vanzelf wel publiek wordt herhaald, als we ginds het amerikaansche kerkvolk mogen toespreken.

Slechts één ding moge hier vermeld worden. Van synodocratische zijde blijkt iemand (naam weet ik niet, 't was wel een dominee) ds v. Halsema gezegd te hebben, dat 't met een half uurtje praten heelemaal weer in orde zou te brengen zijn..... Ja, heusch! In orde met de kerksecheuring!

Op zóó iets kan men alleen dit antwoorden, dat 't openen van dergelijke perspectieven, factisch neerkomt op prolongatie der campagne-Aalders contra ons. Als de zaak zoo'n bagatel heet, dan wordt 'n dubbele suggestie gewerkt: a) trek u niets meer van 't heele geval aan, als ge er buiten staat, 't is maar een beetje onzin; b) als die art. 31-menschen niet welgerden, in een half uurtje 't zaakje uit te praten, zou 't schisma al voorbij zijn, maar 't is (natuurlijk) weer hun schuld.

Hoe kan men toch zóó dazen? Met welken afgezette dominee, op zich zelf genomen, zou men — als de man zich heelemaal heeft „verhard" in wat zijn zonde heette — met één half uurtje „praten" de zaak kunnen in orde krijgen en dit weten bij voorbaat? Met geen één! En dan betreft het hier een zaak van honderden, daarna duizenden. Een dominee, die zoo de amerikaansche bezoekers voorlicht, weet niet wat er gebeurd is en nóg gebeurt. Of als hij 't wel weet, nu ja —

17 Augustus. Zondagmorgen. Nadat me gisteren in volle zee de groeten waren overgebracht van een catechisant van ds D. K. Wielenga (de jonge man loopt al in 'n mooie uniform), en ik dus althans van één „vrijgemaakten" hoorder zeker was ('t is 100 % meer dan ik verwacht had), mocht ik van morgen den tweeden protestantschen dienst leiden; (de eerste was aan een engelsch sprekenden voorganger opgedragen geweest). Mijn verwachting omtrent het aantal aanwezige „vrijgemaakten" is alweer beschaamd; er was

in de heilige gemeenschap van Christus Jexus, onzen Heere; en is er niet één, die alleen maar uitwendig tot het genadeverbond behoort, zooals er ook niet één is, voor wien het teeken van den Heiligen doop alleen maar een uitwendig teeken is, waaraan verder geen realiteit zou beantwoorden".

Als vierde stelling omtrent het verband tusschen verkiezing en verbond, door dr Zuidema verdedigd, kunnen we dus deze aan de drie voorafgaande toevoegen:

4e: Ten aanzien van dit verband moet volgens de Schrift voorts dit worden gezegd, dat, hoewel niet alle bondelingen uitverkoren zijn, zij toch alle gelijkelijk en ten volle in het genadeverbond zijn opgenomen en allen, niet één uitgezonderd, in Christus geheiligd — dat is: opgenomen — in de heilige gemeenschap van Christus Jexus, onzen Heere.

Ik vraag nu twee dingen:

Heeft ooit één der bezwaarden stouter en krasser dan zoo gesproken? — en:

Durft iemand te loochenen, dat dit de z.g. „derde verbondsbeschouwing" is, welke de synodes met alle geweld in de kerken wilden uitroeien en waartegen speciaal de vervangingsformule werd gericht?⁴⁾

⁴⁾ De vervangingsformule heeft de Synode opgesteld o.a. omdat „de veranderde situatie in de Kerken een nieuwe uitspraak betreffende het genadeverbond wenschelijk maakt". Wat hiermee bedoeld wordt, wordt duidelijk, als men in het rapport leest: „Het is in de tegenwoordige situatie noodig, het verband tusschen verbond en verkiezing te handhaven...!" Hier wordt dat verband bedoeld, dat dr Zuidema radicaal loochent, n.l. dat alleen de uitverkorenen ware bondelingen zijn en de niet-uitverkorenen alleen „uitwendig" tot het genadeverbond behooren! De Synode — als steeds slecht op de hoogte met de geschiedenis — beweerde, dat de „zekere verschuiving" in de ideeën t.a.v. het genadeverbond welke haar noodzaakte het door Zuidema geloofende verband tusschen uitverkiezing en genadeverbond in haar leeruitspraak nog eens extra als goddelijke waarheid vast te leggen en te handhaven, „sinds 1942" was „openbaar geworden"! Zuidema schreef zijn echt „vrijgemaakte" beschouwingen evenwel reeds in 1939!!

nóg een
onzer ou
windstre
gen, ond
sema, ee
van Del
Nederla
ouderlin
collecte
gepakt
iets kort
pak —
meerde
nee, dan
ben, dan
zal de ee
gen in
grip. Ov
in het b
Eigena
boord va
gehoor.
Juist da
vraagt, v
stond, d
is een v
gen de
bloot te
formeerc
hij geen
als hij d
gedachte
Schriftg
of de d
de geref
van den
hem wel
hij ooit
klank de
behagen
kiezing
gaan de
allemaal
23 A
aankoms
Aug., 3
deponen
dan nog
dan wij
donane.
In die
giers ge
sche „m
dan, als
sappiger
versl
tot peil
strecks
van een
waar de
punt de
meerd z
van de
ONZE
kelijkhe
de syno
nog noo
heeft g
wjl in
geslager
zwijgen.
ben aan
dan ma
spreken.
nieuwe
eenige.
We m
ren als
telijk sp
haar pr
zal een
Amerika
gewaars
tative
maar be
vrees, d
node, o
Halle's
ons won
ieder pr
doch all
266 s
me eenz
moment
wie de
en al d
de hand
dánt d
staan al
stonden
de leidi
vergade
We ze
ders va
't vrees
logstijd
rapport.

verzonden uit
it met ds van
che) Wachter"
maar dat dat
briefje in de
oneert, of we
nederlandsche
Zoo'n gesprek
akter, natuur-
t; zulke mede-
dat alles wat
inzelf wel pu-
amerikaansche

worden. Van
naam weet ik
ema gezegd te
iten heelmaal
la, heusch! In

twoorden, dat
t, factisch
Aalders con-
dan wordt 'n
u niets meer
en staat, 't is
31-menschen
zaakje uit te
naar 't is (na-

welken afge-
ou men — als
l' in wat zijn
aten" de zaak
n bij voor-
het hier een
Een dominee,
licht, weet niet
als hij 't wel

me gisteren in
it van een ca-
nge man loopt
thans van één
is 100 % meer
morgen den
de eerste was
er opgedragen
et aantal aan-
taamd; er was

chap van
leere; en
maar uit-
rbond be-
et één is,
n den Hei-
een uit-
an verder
woorden".
band tussen
ma verdedigd,
rafgaande toe-

oet volgens de
hoevel niet
toch alle ge-
deverbond zijn
lerd, in Chris-
in de heilige
n Heere.

ter en krasser
de z.g. „derde
noodes met alle
en waartegen
gericht?")

te opgesteld o.a.
ken een nieuwe
nd wenschelijk
dt duidelijk, als
t tegenwoordige
bond en verkie-
erband bedoeld,
t alleen de uit-
st-uitverkoren
d behooren! De
met de gesche-
thuiwing" in de
aar noodzaak-
tussen uitver-
praak nog eens
gen en te hand-
rden"! Zuidema
wingen evenwel

C. V.

nóg een „vrijgemaakte", een dame, dochter van één onzer ouderlingen. En voorts een gehoor, van allerlei windstreek saamgebracht. Ook uit Grand Rapids eenigen, onder wie ook een lid van de kerk van ds Hoeksema, een broer van één der ouderlingen uit de kerk van Delft, toen ik ze diende. We hebben samen onze Nederlandsche psalmen gezongen, mr Bekkering, ouderling der Ned. Herv. Kerk, heeft zich met de collecte belast, en over een tekst, die me wel meer gepakt heeft, n.l. Rom. 2:11, heb ik gesproken, wel iets korter, maar overigens — afgezien van den aanpak — geen haar anders dan ik het in een gereformeerde kerk zou gedaan hebben. De engelsche dominee, die erbij was, zal misschien zich verwonderd hebben, dat de „zegen" niet werd uitgesproken. Maar hij zal de eepige niet zijn, die moeite heeft om in te dringen in het gereformeerde amts- en kerk-be-grip. Over de collecte ontfermt zich de Holl.-Am.-lijn in het belang van de oorlogsslachtoffers.

Eigenaardige gewaarwording: zoo'n „preek" aan boord van een schip als de „Veendam". Een gemengd gehoor, nationaal en vooral confessioneel gemengd. Juist daarom werd die tekst gekozen. Als ge 't mij vraagt, waarom die tekst onmiddellijk voor mij vaststond, dan weet ik geen ander antwoord dan dit: hij is een van die bijbelwoorden, die den homileet dwingen de gereformeerde leerkeren aan te raken en bloot te leggen, maar dan zóó, dat ze den niet-gereformeerden hoorder aanpakken van een kant, vanwaar hij geen tegenstand verwacht had. Want hij denkt, als hij den tekst hoort lezen: dat is nu precies mijn gedachte. Maar is de preek straks klaar, en is zij Schriftgetrouw geweest, dan heeft hij begrepen, dat óf de dominee een miserabel woordengoochelaar, óf de gereformeerde leer een heel eenvoudige ontsluiting van den bijbel is, een naspreken van wat „zijn" God hem wel zeggen „mocht" van ouds, doch zonder dat hij ooit verstaan had, dat, als hij van ouds dien klank der letterlijke woorden van den tekst met welbehagen aan- en opnam, hij dan ook over de uitverkiezing en vrije genade en borgtocht anders moet gaan denken dan hij tevoren deed. Want dat lag er allemaal in.

23 Augustus. Volgens aankondiging wordt de aankomst in New York verwacht tegen Maandag 25 Aug., 3 uur n.m. en kunnen we post voor luchtmail deponeren in de brievenmand, waarvan de inhoud dan nog eerder zal in behandeling komen bij de post dan wij zelf onder handen genomen worden bij de douane. We zijn dus bijna aan 't eind van de reis.

In dien tusschentijd had ik met nog meer passagiers gelegenheid om te spreken over de nederlandsche „moeilijkheden" (zegt de synodale rapporteur dan, als hij de „oplossing", die men doordreef, wat sappiger en zachmoediger maken wil dan ze is). Van verschillende kanten dus werd de mogelijkheid tot peiling der „publieke opinie" onder niet rechtstreeks betrokkenen gepeild. Met uitzondering nu van een lid der Hervormde kerk, die precies begreep, waar de cardo quaestionis was, en volkomen ons standpunt deelde, gegeven althans eenmaal het gereformeerde zijn, was overal een op zijn kop zetten van de dingen. Men heeft gehoord, dat WIJ ONZE meening wilden doordrijven. Terwijl in werkelijkheid wij niemand bonden aan onze opinie, doch de synode ons bond aan een nieuw dogmatiekje, dat nog nooit in de wereld ergens vastgelegd was. Men heeft gehoord, dat wij niet wilden wachten. Terwijl in werkelijkheid wij het wachten hebben voorgelagen. Men heeft gehoord, dat wij niet wilden zwijgen. Terwijl in werkelijkheid wij het zwijgen hebben aangeboden, in den tijd van onderzoek, mits men dan maar geen kandidaten en anderen dwong tot spreken, spreken in antwoord op de vraag, of zij het nieuwe dogmatiekje nu wilden aanvaarden als de eenige, ja dan neen.

We moeten dus de synode der uitbanners feliciteeren als we vleeschelijk, doch condoleeren als we geestelijk spreken. Feliciteeren met het succes van haar propagandactiel. De nevel is gelegd, en het zal een harde dobber zijn er door heen te stooten, in Amerika vooral, waar de menschen in de bladen al gewaarschuwd zijn tegen een „Schilder-representative" (bedoeld was ds D. v. Dijk), zoodra ze maar hoorden, dat hij erover dacht te komen (o, de vrees, de vrees). Maar condoleeren moet men die synode, omdat niemand, niemand, niemand haar met Halle's begeleidt. Iedereen spreekt schande over wat ons wordt aangewreven doch wat zij gedaan heeft; ieder prijst een houding, die door ons verworpen heet, doch alleen maar door haar verworpen werd.

Zóó stap ik straks aan wal. Velen denken, dat ik me eenzaam voel. Het is wel zoo geweest, een paar momenten in 1944. Maar nu is het 1947. Nu zie ik, wie de eenzamen zijn: 't zijn Ridderbos en Groshede en al die andere praeadviseurs. Velen schudden hun de hand om hun „geslaagde" actie. Maar niemand dankt den Heere om hun gezegende werk. Ze staan alleen; men zingt niet halleluja om wat zij bestonden. En zóó had het toch moeten wezen, als zij de leiding van den Geest gehad hadden; zij, in hun vergadering.

We zetten voet aan wal met goeden moed: de broeders van den verlaten zijn meer dan van wie toen 't vreeselijk goedkoop was, de kans greep — in oorlogstijd — om domme stemmen te vereenigen op een rapportje.

DE BOETVAARDIGE KERK EN BOCHIM.

De schuldbelijdenis is niet van de lucht. De Deutsche Evangelische Kerk belijdt schuld, andere Deutsche Kerken volgen haar daarin. De Vereenigde Nederlandsche Zendingcorporaties belijden schuld.....

Zoo op het eerste hooren een verblijdend ding. Want als er waarlijk concreet schuld wordt beleden, dan is dat van den HEERE. Dan hebben Kerk en Zending ontdekt uit de wet van God hoe groot haar zonden en ellende zijn. En dan zou dat een verheugend bewijs zijn, dat de HEERE tot Zijn volk was weergekeerd.

De Deutsche Evangelische Kerk belijdt schuld! Pastor Niemöller reisde het Deutsche land af om de Kerk tot boete op te roepen.

De Deutsche Evangelische Kerk beledt schuld in de vergadering van den Wereldraad der Kerken. Van deutsche kansels werden zulke schuldbelijdenissen voorgelezen. Op den bondsdag van Nederlandsche Gereformeerde meisjes sprak een Duitsch meisje zulk een acte van berouw in het amsterdamsche stadion.

Alleenmaal vanwege den oorlog, de concentratiekampen, de Jodenvervolgingen, de bombardementen op open steden.....

En onlangs publiceerde ook de Oegstgeestzending zulk een schuldbelijdenis aan het adres van de Javaansche Kerken. De Zending is bedroefd over een ontwikkeling (der gebeurtenissen in Indië — D. E. C.) „die ons Christenen belast met de schuld, dat wij niet bij machte zijn geweest in de onderhandelingen den geest van Christus leiding te laten geven..... In ootmoedige erkenning van onze schuld, dat wij het wantrouwen tusschen onze volkeren niet hebben kunnen uitbannen..... etc."

We denken er geen oogenblik aan, de subjectieve goede bedoelingen van dergelijke „schuldbelijdenissen" in twijfel te trekken.

Nog minder ontkennen we, dat ook wij christenen leven in solidariteit van schuld met onze volkeren. Maar dat is hier niet aan de orde.

Heeft de Kerk van Jezus Christus in Duitschland oorlog gevoerd, er concentratiekampen op na gehouden, Joden naar de gaskamers gevoerd, open steden gebombardeerd? Moet de heilige vergadering van ware Christgelooovigen in Duitschland daárover „schuld belijden" bij diezelfde heilige vergadering buiten Duitschland, met wie ze „nochtans te zamen gevoegd en vereenigd was en is met hart en wil in één zelfden Geest door de kracht des geloofs?" (Ned. Gel. Bel. art. 27).

Heeft de Oegstgeestzending gerampokt op Java, flaters begaan in de onderhandelingen met de Repoe-blik?

Als dit schuldbelijden overslaat, moesten dan de Engelsche en Fransche Kerken niet schuld belijden omdat hun regeeringen in 1939 Duitschland den oorlog verklaarden, omdat Polen den Danzigschen Cor-

HET STORM-SEIN GEHESCHEN....

24 Augustus. Juist had ik mijn hierboven staande copie afgesloten en gedeponneerd in de brievenmand, toen mr Bekkering van Amsterdam een reisgenoot, na de preek van vanmorgen over Filipp. 3:20, me kwam verrassen met volgend knipseltje uit „The Banner", één van de bladen der Chr. Ref. Church in Amerika. Vroeger ontving ik het blad geregeld, nu niet meer. Het geknipte stukje volgt hier in extenso:

CONSISTORIES, ATTENTION!

Reliable sources of information state that Prof. Dr. K. Schilder and Rev. D. Van Dyk expect to arrive in our country some time in the month of August to engage in preaching and in speaking engagements to provide information as to the schism which occurred in the „Gereformeerde Kerken of the Netherlands" and led to the organization of a new denomination known as the „Gereformeerde Kerken maintaining Article 31". We beg to inform our consistories and churches that we do not maintain church correspondence with the denomination to which Prof. Dr. K. Schilder and Rev. D. Van Dyk are affiliated, and therefore do not recognize this new denomination as one of our sister churches, and consequently cannot invite their ministers to speak or preach in our pulpits.

By order of the Synodical Committee,
R. J. Danhof, Sec'y.

Hetgeen opvalt is, dat hier ds R. J. Danhof spreekt als secretaris van „de synodale Commissie". Wat dit, kerkrechtelijk gesproken, voor een figuur is, laat zich wel vermoeden. Dat blijve daargelaten. Lezers, die de engelsche taal niet machtig zijn, mogen weten, dat de secretaris van een synodale commissie hier in 'n officieele publicatie dier commissie bij wijze van storm-sein-waarschuwingsdienst de kerkeraden opwekt, wel te bedenken, dat ds D. v. Dijk (wiens komst in Augustus hier wordt aangekondigd, maar van wiens plannen voor die maand mij nooit iets ter oore gekomen is, en toch heeft dr Danhof zijn „betrouwbare" bronnen, vermoedelijk „Trouw") en K. S. niet behooren tot een kerk,

ridor moest houden en diezelfde regeeringen er in berusten, dat in 1945 Rusland Polen heeft opgeslokt? En moeten dan soms ook de Christelijk Gereformeerde Kerken in Amerika „schuld belijden" omdat een Amerikaansch vliegtuig een atombom deponeerde op Hiroshima?

We gelooven er niets van!

Zoo weinig als de christenen in Rome schuld hadden aan het branden van hun stad, die door Nero was aangestoken, zóó weinig heeft de heilige algemeene christelijke Kerk schuld aan de gaskamers van Treblinka!

Weet U, wat ons verheugen zou?

Als een Duitsch luthersch bisschop eens mocht inzien zijn zonde van nationalistischen aard, toen hij adverteerde, dat zijn zoon was gevallen „Für Führer, Volk und Reich".

Als die Deutsche predikanten eens schuld beleden voor hun aanbevelinkjes voor het Winterhulpwerk.

Als dat Deutsche kerkbestuur eens schuld ging belijden tegenover dien predikant, die tot vier jaar werd veroordeeld, omdat verraden was, dat hij in besloten kring ware, maar ongewenschte dingen gezegd had over het nationaal-socialisme.

Toen heeft dat kerkbestuur anno 1944 dien predikant op staanden voet uit zijn ambt ontzet, zijn tractement ingehouden, zijn vrouw huur voor de pastorie laten betalen. En toen de Amerikanen kwamen anno 1945 stuurde datzelfde „bestuur" een briefje, dat hij 's Zondags weer beginnen kon..... In de gemeenten van dat kerkbestuur mag Niemöller thans de Kerk opwekken tot „boete".

O, dat de Kerk toch tot boete kwam!

Tot boete daarover, dat ze met de koningen der aarde gehoeerd heeft (Openb. 17).

Tot boete daarover, dat ze het Woord Gods niet recht bediend, de sacramenten niet recht gebruikt, de kerkelijke tucht niet recht geoeft heeft, dat ze zich verlaagde tot een inrichting, waar je een preekje kan hooren, kerkelijk kan overtrouwen, een doopje halen..... alles voor drie cent!

Tot boete daarover, dat ze den weg des HEEREN verliet en dien niet wees óók in het politieke leven....., dat ze vervóld heeft en nog vervolgt hen, die heilig leven willen naar het Woord van God.....

Als de Heere die eigen zonden der Kerk bezoeken komt.....

Dan mogen we vreezen!

Ga uit van haar, Mijn volk, opdat gij aan hare zonden geen gemeenschap hebt en opdat gij van hare plagen niet ontvangt (Openb. 18:4).

Mocht de HEERE Zijn volk bezoeken.

En mocht Zijn volk Zijn bestraffing hooren.

Omdat ze een verbond gemaakt hadden met de heidenen!

Toen de Engel des HEEREN deze woorden sprak tot al de kinderen Israëls, brak het volk uit in een luid geroep. Daarom noemde men die plaats Bochim: Weenen (Richt. 3).

De Kerk belijde geen schuld over de gaskamers.

Maar de Kerk kenne haar schuld uit Gods Kerk-wet.

Een iegelijk klage over zijn eigen zonde! D. E. C.

waarmee de Chr. Ref. Church correspondentie onderhoudt, niet behooren tot een zusterkerk, maar een nieuwe denominatie is, weshalve de kerkeraden goed zullen doen, de consequentie te trekken en hen niet te inviteeren om te „spreken" of te „preken" van hun kansels.

Dit berichtje is precies wat ik verwacht had. En het is ook precies even ongemotiveerd, als ik wist dat het wezen móest. Kromme zaken kan men niet recht argumenteeren. En aan onze nederlandsche lezers zou ik willen zeggen: ziehier nu de vruchten van het drijven der synodocratische leiders: laat u toch niet diets maken dat zij zoo graag willen verzoenen. Als dat waar was, zouden de Danhof's andere adviezen gekregen hebben.

Eén van mijn reisgenooten, wien ik erop wees, dat de bladen der Chr. Ref. Church in gelijken zin hadden gewaarschuwd tegen ds D. v. Dijk, toen men hoorde, dat deze „Schilder-representative" in aantocht was, zei me: nu ja, dat zijn maar bladen; en wat bladen zeggen, is niet de stem der kerk! De spreker wou daaraan zelfs bepaalde consequenties verbonden hebben.

Maar hij kan zien, dat hier een officieele commissie der synode zich opwerpt, om wat officieus geschreven werd als officieel aan te doen merken. Hoe die commissie aan zoo'n bevoegdheid komt? Zeker niet volgens gereformeerd kerkrecht; dat kent geen deputaten als -manusjes-van-alles, bevoegd om in te grijpen, als er ergens onraad dreigt. Het gereformeerde kerkrecht kent slechts deputaten met bepaalde, wel omschreven opdrachten.

Maar voor het overige is dit stukje een bewijs hoe de hiërarchie hand over hand toeneemt. Een kerkelijke commissie zegt: wij hebben geen correspondentie met die „kerk", dus (!„consequently"!) kunt u haar predikanten niet laten preeken. Niet eens laten spreken!

Dat in Nederland een predikant van de Chr. Ref. Church WEL gepreikt heeft in één van onze kerken, is misschien ds. Danhof's commissie een doorn in het oog. Ons niet. Want wij zitten onder geen stok, en zijn zoo kinderachtig niet. Wij hadden met de Chr. Ref. Church correspondentie vóór 1942, en WIJ zijn geen haar veranderd. Veranderd is alleen de groep Ridderbos-Grosheide e.s. (een nieuwe formule, een nieuw kerkrecht). Wel wisten wij, dat personen en redacteuren uit de Chr. Ref. Church hadden verklaard: geen correspondentie hebben we met die kerken, die b.v. prof. Greijdanus en „cand.” H. J. Schilder weigerden in de woestijn te zenden, doch integendeel hen bleven in hun ambt erkennen, maar wij wisten ook wat die reisgenoot opmerkte, die stem van die personen is nog geen stem der kerk. We wisten wel, dat de Chr. Ref. Church destijds 1905 had geaprobeerde, maar 1905 was vóór 1942 geen bindend stuk, expresselijk te beamen. Bovendien stond, en dat wisten we ook, de Chr. Ref. Church een beetje in de kou met haar ijver voor 1905, want dat stuk is inmiddels weggeblazen in Nederland. In Amerika staat men nog geschaard (vanwege de continuïteit, die wij heeten verloochend te hebben) om 1905, en — het is er niet meer, de continuïteit is maar verbeelding. Ook wisten we, dat tijdens een z.g. oecumenische synode, een paar theologen van de Chr. Ref. Church zich een merkwaardig kort oogenblikje hebben bezig gehouden met het nieuwe, het 4e formulier van eenigheid, dat de groep Ridderbos-Grosheide heeft aanvaard, onder den weidschen naam „vervangingsformule”, en dat ook zij hebben meegewerkt aan het besluit, dit nieuwe stuk den „oecumenischen” zegen te geven. Maar zelfs dat heeft ons niet doen waarschuwen tegen den predikant der Chr. Ref. Church, die in Nederland van ónze preekstoel het woord heeft bediend; want we bedachten, dat de besluiten van zoo'n „oecumenische synode” nog moeten geratificeerd worden door de landelijke kerken, en niet zóó maar binden. Dat is door die „oecumenische synode” zelf verklaard. Want ge kunt het bij de Ridderbessen, en nu ook bij de Danhof's, krijgen zoo ge 't hebben wilt. Den ééne keer heet het (als ze ons ermee weg kunnen werken): synodebesluiten gelden dadelijk altijd en overal onvoorwaardelijk, zoolang ze niet herroepen zijn; en een ratificatierecht is 'n ongereformeerde vondst van K. S.; en Berkouwer onderteekent dit fraais dan maar weer gewillig, en Aalders knikt ja. Den anderen keer (als 't zoo te pas komt) redeneeren ze evenwel nèt als K. S., en verklaren, dat het ratificatierecht wél bestaat, en dat daarom de besluiten der oecumenische synode niet binden, tenzij de mindere vergaderingen ze ratificeeren. En dan zit Berkouwer er ook weer bij, en Aalders eveneens. En de heele zaak wordt belachelijk, alleen zet de synodale commissie een hooge borst tegen hen, die art. 31 onderhouden. Niet vanwege onze leer of kerkrecht, maar om de vrienden. Maar goed, wij waren nuchter genoeg om te bedenken: het „oecumenische” besluit inzake het 4e formulier van Ridderbos' kerk is nog niet geratificeerd door de Chr. Ref. Church; laat dien dominee uit Amerika gerust bij ons preeken.

Maar in Amerika zegt de commissie: niet eens laten spreken! Geen voorlichting! Kerkeraleden, vraagt techniek niet, wat ereigenlijk gebeurde is. Vrij onderzoek? Neen, neen, daar hebt ge uw synodale commissie voor!

Nu zijn wij niet van plan, als kerkelijk bedelaar naar Amerika te komen. Wij zullen deze leiders-van-boven-af niet vragen om „de gunst”. Wij weten precies, welke adviezen, zoowel in 1938/9 als nu in 1947, uit Amsterdam gegeven zijn en worden, en bedroeven ons over hen, die weten moeten, dat de Amsterdamsche informaties van 1938/39 op alle punten door de feiten zijn beschaamd geworden, terwijl de leiders toch aan het Amsterdamsche leibandje blijven loopen.

Maar wat onze aanklacht tegen hen is, dat is: hun gemakkelijk luisteren naar onverantwoordelijke lasterpraat (zoals van dr. Aalders). Men heeft (weer dr. Aalders) de Chr. Ref. pers wijs gemaakt, dat de synode van '42 de algemeene genade had gered. Het was onwaar, want de Toelichting (1) op de besluiten (‘n officieel stuk) verklaarde: om den naam „genade” ging het ons niet.

En daar ging het óns juist wél om. Dat is de eene onware informatie. De andere was: wie niet zegt: „wedergeboren”, die moet er uit, niet waar, amerikaansche broeders? Ze zeiden: ja!, maar in '46 werd óók „te wederbaren” goed gevonden. En zoo kunnen we verder gaan. En toch maar gelooven wat de V.U.-vrienden zeggen?

We gaan tegenover zoo'n politiek van vrees-voor-de-kennis-der-feiten (!) en tegenover zóó'n vlot applaus aan onverantwoordelijk gepraat-achter-den-rug kalm verder. Een kerk, die door haar eigen commissies zich er van aflat houden, na te gaan, wie in Nederland veranderd is, en wie niet, kan die correspondentiezaak wel overlaten aan „de leiders”, maar bewijst dan meteen, dat ZULK een correspondentie geen zaak der kerk meer is en welnig om 't lijf heeft.

Het ambt der geloovigen, als het ontwaakt, het eenige middel, dat de Chr. Ref. Church van de hiërarchie kan bevrijden. Wie we van het volk bereiken kunnen, die zullen we de feiten doen weten.

EERSTE CONTACTEN EN BEWEGINGEN.

Tot mijn groote voldoening zijn reeds allerlei contacten hernieuwd of gelegd. Bij aankomst van de boot in New York waren niet alleen ds. B. Kok en br. Doezeema, maar was ook br. v. Genderen, die den vorigen keer de oostelijke helft van de tournee geregeld en mij geberbergd had, aanwezig. Het was een genot hen allen te ontmoeten voor de zooveelste maal.

Niet minder was het verheugend, aanstonds te kunnen spreken over de kerkelijke „moeilijkheden”. Reeds binnen 24 uur hadden we o.a. met twee predikanten der Chr. Ref. Church de zaak kunnen „doornemen”. Een hunner bleek door de vragen die hij stelde (vragen is soms 't beste bewijs van weten) alles te weten wat in de kwestie kardinaal heeten mag; hij wist er meer van dan menig predikant in Nederland en de ander behoefde niet eens meer te vragen. Want die wist alles al haarfijn. Het gesprek was beide malen een verkwikking. Men behoeft zich van synodocratische zijde geen illusies te maken; ongetwijfeld gelukte het, helpers te vinden. Maar een discipel vindt men hier nergens. In dit opzicht staat het in Amerika nog beter ervoor dan in Nederland.

Van de eerste dagen had ik graag iets meer verteld, maar de tijd ontbreekt. Misschien kan er later een woordje over volgen. Volgende week allicht een dag tijd voor een schrijftafel. We schrijven vandaag (hier ten minste nog) 28 Augustus. Per auto reizen we naar Grand Rapids. Wie de kaart beter kent dan ik tot nu toe, zal zich interesseeren voor het feit, dat we vandaag Nieuw-Libanon, Nassau, Canaan, Amsterdam, Geneve, Syracuse, Batavia gepasseerd of genaderd zijn. Morgen hopen we de Niagara-water-vallen te hooren brullen. Vandaar gaat de reis naar Grand Rapids. De Hoeksema's kerk zal daar de eerste zijn, die daar voor de stem der vrijgemaakten ruimte maakt. Ofschoon ds. Hoeksema niet in alles denkt als wij (behoudens mogelijkheid van terminologisch verschil), is hij toch niet zoo dwaas te concludeeren: we hebben met die Geref. Kerken in Nederland, die prof. Greijdanus aan de tafel ontvangen kunnen, geen correspondentie, derhalve — we laten hem niet spreken of preeken. Zoo dwaas redeneert de Chr. Ref. Church anders ook niet, maar dezen keer heeft de angst voor overplanting der kwestie (en nog wat) haar leiders zóó te pakken, dat ze hun ééndagsargumentatie hebben uitgevonden voor de gelegenheid. — Er is vandaag gesproken over de mogelijkheid, om, als de H.H. Meyster en Brillenburg Wurth a.s. Donderdag óók nog in Grand Rapids zijn mochten, hun openlijk te inviteeren mij openlijk tegen te spreken als ik onwaarheid spreek. Voor het bleden van deze gelegenheid aan hen heb ik me, stel dat ze er nog zijn, bereid verklaard. Als er van die „samen-spreking” iets komt (publiek!) hoop ik er van te vertellen. So long.

K. S.

KERKELIJK LEVEN

DUS TOCH TWEEËRLEI EVANGELIE?

In de „Gereformeerde Kerkbode” voor de classes Barendrecht en Dordrecht van 23 Aug. '47 schrijft ds. B. Wentseel te Ridderkerk over: *Eén Evangelie of twee?* Hij bestrijdt daarin ds. J. C. Woelderink, die van dr. E. Smilde's boek geschreven had, dat daarin door den schrijver als vanzelfsprekend en critiekloos aanvaard wordt, dat er een evangelie is voor de wereld en een ander voor de kerk, dus niet één voor beide. Bij zijne bestrijding verwijst hij dan naar de Dordtsche Leerregels III/IV 8 vv., en zegt o.m.: „We dienen bij het éne evangelie dus stellig onderscheid te maken zonder daarbij van twee evangelies te spreken.... De vaderen laten de logica in God echter onaangetaast. En wat het evangelie en zijn bediening betreft staat het in zekere zin zo, dat er een evangelie is met de Geest der aanneming geladen en een evangelie, zonder die Geest der aanneming des geloofs, een ledig evangelie ter verdoemenis, wijl het verworpen wordt”.

Onwillekeurig vragen we: zijn dat geen twee Evangelies? Zijn een vol ei en een leeg dop hetzelfde? Maar hoe kan nu een ledig evangelie verworpen worden en ter verdoemenis werken? Een ledig evangelie is toch niets? Slechts wat iets is, kan iets uitwerken, zoo niet ten goede, dan ten kwade. Dan valt dus de schuld voor de ongelooovigen weg. Want hun wordt dan het Evangelie niet gepredikt, dat zij dus ook niet kunnen verwerpen.

Hoe geheel anders leert onze Heiland het, als Hij zegt: Die Mij verwerpt en Mijne woorden niet ontvangt, heeft die hem oordeelt: het woord dat Ik gesproken heb, dat zal hem oordeelen ter laatste dag, Joh. 12:48. Tot hen is dus geen leeg woord gesproken, en zij hebben niet een leeg woord ontvangen of gehoord, maar een woord vol kracht, dat hen oordeelen en voor eeuwig in het verderf werpen kan. Vgl. ook II Cor. 2:16. Da B. Wentseel beroept zich op Dordtsche Leerregels III/IV, 11 vv., waar gezegd wordt, dat God bij de uitwerking van Zijn welbehagen in de uitverkorenen „niet alleen het

Evangelie hun uiterlijk doet prediken en hun verstand krachtiglijk door den Heiligen Geest verlicht maar Hij dringt ook in tot de binnenste deelen des menschen met de krachtige werking deszelfden wederbarenden Geestes”. Maar daar wordt niets er van gezegd, dat het Evangelie nu gevuld wordt, dat het eerst leeg was, maar nu door de kracht des Geestes beziel en sterk gemaakt wordt. Niets daarvan. Dat is ook een geheel foutieve voorstelling. Aan dat Evangelie zelf wordt daardoor niets veranderd. Maar wat is wel het geval door die Geesteswerking? Dat zeggen deze Leerregels daar verder: „Hij opent het hart, dat gesloten was. Hij vermurwt dat hard is; Hij besnijdt dat onbesneden is”. Dus maakt Hij dat er opening, een toegang in het hart van den mensch komt, waardoor dat Evangelie kan binnenkomen. Dat is toch heel wat anders. Als iemand niet door een muur een huis kan binnenkomen, maar een ander breekt dan in dien muur een gat, waardoor hij wel naar binnen kan dringen, heeft deze andere man toch niets aan dien eerste veranderd, hem niet sterker gemaakt of zoo iets, hem kracht gegeven. Men moet hier goed onderscheiden. Deze werking des Heiligen Geestes is eene bij het Evangelie bijkomende werking, die niet dat Evangelie verandert, vol of krachtig maakt, want dat is dat Evangelie reeds door de kracht des Heiligen Geestes, Joh. 6:61; Hebr. 4:12, maar waardoor opening in het zondaars-hart wordt gemaakt voor het Evangelie, zoodat het nu in dat hart indringt.

Hier de dingen recht te zien en recht voor te stellen is zoo noodig, om niet door eigen onhelder denken en voorstellen mysteries te zien waar die toch niet liggen, en om de beteekenis van de Evangelieprediking recht te verstaan, en ook de ontzettende zonde voor dat Evangelie te verwerpen. Dan eerst kan de heilige ernst der Evangelieprediking ingezien worden, zoowel ten aanzien van den prediker zelve, als met betrekking tot den hoorder. Eénzelfde Evangelie doet God voor allen prediken. Wie dat niet aannemen, verwerpen niet een leeg Evangelie, maar het ééne, volle, krachtige Evangelie Gods, door de boosheid huns harten. Die het wel geloovig aannemen, doen dat doordat de Heilige Geest hunne harten breekt en voor dat Evangelie opent. Dordtsche Leerregels III/IV, 8—11; I, 6.

4 Sept. '47.

S. GREIJDANUS.

HEEREN OF BROEDERS?

VIII.

Deze week zouden we nader ingaan op de Zwolsche reactie op dat gedeelte van het Groningsche rapport, dat we gemakshalve maar zullen noemen „Breda”.

We zagen reeds, hoe onzakelijk en onwaar Zwolle was in het betoog, waarin men trachtte te ontkennen, dat ons een oordeel, rakende onzen staat voor God, getroffen had. Men sprak van onze „kerkrechtelijke inzichten”, hoewel de schorsende en afzettende synode uitdrukkelijk had ontkend, dat verschil van inzicht de houding en het optreden van K. S. had beïnvloed. Het was immers bij hem „onwil”, een verachting der kerkelijke orde etc. (zie vroegere artikelen).

Doeh nu komt het fraaie. Zwolle gaat klagen over ons besluit en over het rapport der commissie. Ze heeft eerst ontkend, dat van gindschen kant men óns in onzen staat voor God geoordeeld had. En dat deel van het betoog was al volkomen dwaas. Maar nu keert Zwolle de rollen om, en suggereert, dat wij hén rekenen buiten het Koninkrijk Gods te staan. Luister maar:

„Wij verkeeren echter in twijfel, of niet juist Gij van Uw zijde ons rekent buiten het Koninkrijk Gods te staan. Er komen in het door U ons toegezonden rapport uitdrukkingen voor, die ons ontsteld hebben”. Dan volgt een weergave van het schrijven van Breda, met de de vorige week genoemde teksten, waarop Zwolle vervolgt: „Op dit schrijven heeft het rapport geen ander antwoord, dan dat de „kruimkens” ook den honden toevallen, en dat onder „honden” te verstaan zijn degenen, die voor geen enkel medicijn toegankelijk zijn, wat bij ons, generaal genomen, nog niet definitief gebleken is. Bijna nog sterker spreekt het volgende: wanneer de Kerkeraad van Breda er op wijst, dat men een geloovige en een ongelooovige niet onder één juk mag plaatsen, wordt in het rapport geantwoord: „Maar indien een correspondentie geopend wordt, die het recht des Heeren trouw bedient, is hiervan geen sprake, en kan gehoopt worden op deze vrucht, dat geloovigen, die nu nog eenzelfde ploeg trekken met wie ons uitwieren, ophouden met dit door Paulus veroordeeld bedrijf”. Welke andere conclusie kan daaruit getrokken worden, dan dat er onder ons misschien nog wel enkele geloovigen zijn, maar dat wij niet meer als een kerk, als een vergadering van geloovigen, kunnen aangemerkt worden?” Zwolle vraagt dan in dit opzicht eerst klaarheid, omdat anders van een samenspreking geen heil is te verwachten.

Nu zijn we van gindschen kant wel het een en ander gewoon geraakt, helaas. Toch doet het altijd weer pijn, als je zulke reacties onder de ogen krijgt. Want ik vraag nu toch — onder verwijzing naar het arti-

kel van v ginds nie moeite n. Waarom word? daartoe toch niet waarover gelezen e nu? De Zwolle g verwijzing kens”, medicijn gens on ginds nog Dat is, v Breda in

Nu ma slaan en e e n h zoo in een Had Gref dan de p Heeft Zw ACHT I WORDT gelezen, richt inza ingeleid n Heeft Zw deze verv ciaal betr (Verlede van de v men aan vervuld w broederba gelezen v o m i e Oek niets ge o p e sub 9)?

Zwolle men hee groote br

Want z terpretati generaal (immers ginds gee verbaast e ke andere dan dat b loovigen z ring van

Onze s kan te v zullen bli doen, zoo toestand den ons z zien van wat gebl trent hun

Daarvan m i s s c a l s g e v a n g e l o o

Als ik ze kelingen, verhard is misschien de groep als verga Als volge verharding nog een n haalt verzele tegen e geloof he schamen, Ik wil ge grenst des men ander eigen „m s p r o k

Miaschie conclusie zake de b samenhang port acht volgens h ken dan e enkele ge Zwolle ha het tegen generaal p blijk gege

En bove ten passag commissie pondentie, over de sy